

Петроградъ 21. XII. 1916^a/3 I. 1917

Velactený pane,

už dávno som chystal Vám napísať list, ale stále som odkladal čakajúc na vhodnejšiu príležitosť a pokoj. Bol by som Vám podrobne napísať o názoroch človeka, ktorý vyšiel z ideálnej slavianofilskej školy, ktorý sa ale čiastočne emancipoval od fantazmagórie a s úžasom každodenne musí konštatovať že základ, na ktorom my Slovania chceme budovať svoje šťastie, totiž sila nášho nacionálneho charakteru není taká veľiká, aby mohla prevládať prekážky mimo nebo stojace a prevládať zárodky chorôb nachodiacie sa v ňom samom. Rád by som Vám sdělil svoju skromnú mienku o tom, že na koľko bol chybným môj otec, ktorý príliš veril v spásonosnosť čisto slavianskeho kult[u], podrozumievajúc pod ním ruský život v celom jeho či kultúrnom, či politickom rozsahu, a nakoľko Ste boli chybným Vy, ktorý verili Ste v spásonosnosť západnej kultúry, zavrhujúc konzervatívne (z hľadiska západného) prvky slovanského živlu. No nechať si to na spokojnejšie časy, ba teraz ani niet vôbec času na akademické traktáty. Pišem Vám o aktuálnej veci. Vy predsa dobre viete, že vo viac konzervatívnych sférach slovenskej inteligencie hlavne vlivom môjho nebohého otca nepožíva Vaše meno tej dôvery, ktorej by malo požívať. Ja všemožne sa starám pravda dokázať, že dnes niet príčiny k nedôvere, ba čo viac dokazujem, že Vy, drier nerátajúc sa s katastrofálnou politikou, teraz prišli Ste v hlavných princípoch do zhody s názormi môjho otca, a síce v tom, že sloboda západných Slovanov môže byť garantována len opieraním sa na veľiký ruský národ. Možno že by sa mi podarilo celkom odstrániť obavy, keby v otázke slovenskej Ste sa vyjadrili určitejšie, presnejšie, ak by Ste určili čo myslite pod slovom „národ“. Štefánik mi ukazoval definíciu: Nation est foremée par les habitants du mème pay.¹ Definícia príliš neurčitá a nepopulárna. Vaša fráza Slovaks are Bohemians...² narobila mnoho zlej krve. Nemyslím, ba čo viac som presvedčený že upieranie Slovákom národnej samobytnosti len môže škodit spoločnej politickej akci. „Česi, chcú nás pohltiť“ to je veľmi chodký a účinnivý argument proti nám, prívržencom politickej jednoty. Mojou milenkou je, že nesmieme stavať umelých hrádz medzi našimi národami, ale nesmieme tiež násilne zotrieť priehradu rozhodne medzi nimi teraz existujúcu. Na Slovensku niet takého Slováka ktorý by o sebe povedal, že je Čech. Odvážim sa tvrdiť ešte niečo markantnejšieho. Keby aj medzi Čechmi a Slovákmí v jazykovom ohľade nebolo žiadneho rozdielu, i vtedy na pripad utvorenia spoločného štátu musela by sa utvoriť pre začiatok hrádza, lebo my, nasledkom iných politických pomerov sme zaostalejší i kulturne i politicky, tak že pri rovnakých pomeroch vždy boli sme castorkom, ktorému silnejší a umnejší brat všetko s pod úst vychytí. Lebo vôjdúc do riadnych životných kolají, musíme odvrhnúť

politiku sentimentalismu, sladkého bratříckovania a stať, na cestu zdravého zápolenia. Bratříckovanie, milosrdný apel, vyvoláva len lieň a zabíja národnú silu. My Slováci vnesieme do českého života svieži prúd nepo[...]b cteného národného panenského ducha a vy nás naučíte borit sa o vezdejší chlieb. Potom ďalej vývin bude prirodzený, alebo sa my budeme pomáľy česť, alebo vy slovenčít. Pravde podobne pôjdme si v ústrety ale jedinou podmienkou spokojného a plodotvorného spolužitia bude zavrnutie akéhokolvek násilia z akejkolvek strany.

My Slováci považujeme seba teraz za samostatný národ, ako taký žili sme a trpeli, ako Slováci chceme dožiť sa slobody. Ako Slováci chceme sa spojiť s Čechmi v jeden politicky celok, v jeden štát, v ktorom bude nám zabezpečená národná samostatnosť.

Som presvedčený, že i Vy sa shodujete v týchto princípoch, len na základe týchto môže byť zabezpečený zdar našej spoločnej práce k oslobodeniu našich národov.

Preto snažne Vás prosím, Váženy pane, aby Ste ráčili, či už vo forme listu mne či už inak precisovať svoje stanovisko, aby som mal zbraň proti tým krorí Vás vystavujú za nepriateľa slovenského národa.

Čo sa týka tunajších neblahých pomerov, informujú Vás nadostač kamarát[i]. Žiaľbohu poslali nam krajaní Česi „taku patku, ktoru nik nechce premenit“. Pripojujem sa ale ku kamarátom s tou prosbou, aby Ste neodkladali svoj príchod sem do Ruska. My nemáme dost' autority svrhnuť s piedstala tú veličinu poslanú nám sem na nešťastie krajanmi.

Vám s vrelou úctou oddaný

Vladimír Hurban¹

N.B. Ohľadom označovania Vami Slovákov ako Čechov, krom upomenutého Slovaks are Bohemians... zabudol som ešte toto. (To predošlé dá sa ešte ospravedlnit ako tak čisto taktickými dôvodami). Vy konzekventne vo Vaších prednáškách pri uvádzaní rakusko-uhorských národov vynechávate Slovákov. Tato okolnosť vyvolava tu a hlavne v Amerike nevolu a obťažuje nám nadmieru našu akciu. Výraz „Cechoslovak“ už samosebou veľmi nešťastný a celkom náhodou vzniknutý upotrebovať považujem za nebezpečné pláne, keď Samostatnosť, hlavne ale dr. Beneš upotrebuva ho ako označenie narodnosti. Nech už zostane ten výraz len nazvom časopisu.

V. Hurban

P.a. Čechoslovák

DOPIŠ

AŮTGM, f. T. G. Masaryk, sign. V-II-16, k. 266. Originál, strojepis s rukopisnými poznámkami. Adresa: Бассейная 6.

a – Datum podle juliánského („starého“) kalendáře, který se v Rusku používal až do roku 1918. Oproti gregoriánskému („novému“) kalendáři se ve 20. a 21. století opožďuje o 13 dní.

b – Konec slova je nečitelný, zřejmě má být „neporušeného“.

1 – Národ je tvořen obyvatelstvem země, kterou miluji (francouzsky).

2 – Slováci jsou Češi. Tuto větu Masaryk použil v dubnu 1915 v memorandu *Independent Bohemia* pro britskou vládu. Viz R. W. Seton-Watson and His Relations to the Czechs and Slovaks. I. *Documents 1906–1951*. Martin ; Praha 1995, dokument 68, s. 229.